

Bị Nhốt trong Ý Thức Hệ Xã Hội Chủ Nghĩa

Lý Quang Diệu

Nhiều người đặt nhiều kỳ vọng vào Việt Nam khi nước này quyết định cải cách theo hướng thị trường tự do vào những năm 1980s, tức là chỉ vài năm sau khi Trung Quốc thực hiện bước đi tương tự. Đổi Mới, hay “thay đổi để chuyển sang cái mới” theo cách nói của người Việt Nam, lúc đầu có triển vọng. Một trong những hành động đầu tiên là nước này giao đất sở hữu tập thể theo thuyết xã hội chủ nghĩa đến cá nhân người nông dân. Việc này dẫn đến sản lượng nông nghiệp tăng vượt trội chỉ trong vài năm. Nhiều người cả trong nước lẫn ngoài nước đã nghĩ rằng nước này đang đi đúng hướng. Sự thực là những người biết đến sự đổi mới của Trung Quốc mang đến những thành công về kinh tế đáng kinh ngạc, mà nghĩ rằng Việt Nam cũng phát triển theo con đường tương tự, là những người không theo dõi

Việt Nam một cách sát sao.

Khi thận trọng đánh giá thì ta thấy có gì không ổn. Quan điểm cá nhân của tôi về đổi mới ở Việt Nam đã thay đổi nhiều, không còn lạc quan như những lần đầu tôi mới thăm nước này những năm 90s. Giờ đây tôi tin rằng những nhà lãnh đạo cộng sản Việt nam kỳ cựu không thể khai phá nổi tư duy xã hội chủ nghĩa cố hữu. Ban đầu họ đồng ý thuận theo con đường cải cách bởi vì họ nhận thấy nước này chẳng còn lối đi nào khác. Nhưng kể từ đó đến nay họ không có tiến triển gì thêm khi kiên định cải cách hệ thống như ở Trung Quốc. Những vị “lão thành cách mạng” này làm cho Việt Nam trì trệ. Chỉ khi những vị này không còn thì Việt Nam mới có thể có đột phá theo hướng hiện đại hóa.

Một trong những kinh nghiệm mới đây khi tôi đi thăm nước này có thể minh họa những vật cản mà Việt Nam đang gặp phải. Tôi gặp gỡ một số quan chức dân sự và quân sự và tôi nhắc họ những vấn đề mà công ty Singapore vướng phải khi triển khai dự án khách sạn ở Hồ Tây Hà Nội. Khi công ty này bắt đầu việc đóng cọc, hàng ngàn dân làng đến yêu cầu bồi thường ô nhiễm tiếng ồn. Để tránh phí tổn gia tăng, công ty này đã phải chuyển sang phương pháp làm móng bằng bắt vít vì phương pháp này gây ít tiếng ồn hơn. Lần này vị quan chức, người đã duyệt dự án, đến và nói “chúng tôi không cho phép phương án này”. Rõ ràng là có sự thông đồng giữa quan chức này với những người dân bốc đồng kia. Tôi nói rõ với lãnh đạo Việt Nam rằng, hành động như vậy là phản tác dụng. Tôi khuyên họ là nếu các anh muốn khai phóng thì hãy nghiêm túc thực hiện. Họ trả lời một cách ba phải, điều đó cho thấy họ nửa vời khi thực hiện cải cách. Họ không hiểu rằng một nhà đầu tư hài lòng sẽ mang đến nhiều nhà đầu tư khác. Ý định của họ là khi đã phục kích được một nhà đầu tư, sẽ là cơ hội để họ vắt kiệt anh ta nhiều nhất có thể. **Các nguyên lão lên lon trong hệ thống đảng là nhờ cuộc chiến và hiện giờ chiếm giữ các vị trí trong chính quyền. Thật không may là họ thắng quan tiền chức không phải vì họ giỏi giang trong quản lý kinh tế hay có tài năng quản trị. Họ thắng tiền vì đào hàm từ bắc vào nam trong hơn 30 năm.**

Việt Nam có điểm chung với Trung Quốc trong quá trình khai phóng cải cách là các quan chức tham nhũng. **Các cán bộ đảng, người coi mình sẽ được hệ thống chăm sóc, đột nhiên chứng kiến những người ngoài đảng giàu có lên nhanh chóng. Họ vỡ mộng và trở nên tham lam**, ví như cán bộ hải quan nhập lậu xe hơi để họ có thể được chia phần. Cái mà họ khác với Trung Quốc là không có lãnh tụ dạng Đặng Tiểu Bình, người có địa vị tuyệt đối trong hệ thống Đảng và có niềm tin kiên định rằng chỉ có cải cách mới là cứu cánh. Nguyên nhân lại chính là do cuộc chiến Việt Nam. Trong khi những đồng chí Trung Cộng xoay sở hàng thập kỷ để thử nghiệm các kinh nghiệm quản trị trong thời bình, rút ra luận điểm xem cách nào thì tốt cách nào không tốt và điều chỉnh niềm tin và ý thức hệ khi thực hành, **Việt Cộng lại bị tắc trong cuộc chiến tranh du kích đẫm máu với Hoa Kỳ, nên họ chẳng biết gì về trị quốc.** Ngoài ra, hầu hết các thương gia thành đạt ở Nam Việt Nam, những người rất thông thạo vận hành chủ nghĩa tư bản, đều rời bỏ Việt Nam những năm 70s.

Người Việt là giống người năng động và tài giỏi ở Đông Nam Á. Học sinh đến Singapore theo dạng học bổng Asean rất nghiêm túc học hành và đấu thứ hạng cao nhất. Với giống người thông minh như vậy, quả thật là đáng tiếc là họ lại thiếu tiềm năng. **Hy vọng rằng sau khi hết lớp người trải qua cuộc chiến, giới trẻ sẽ kế nhiệm, họ sẽ thấy Thái Lan đã thành công ra sao và họ sẽ bị thuyết phục** bởi mức độ quan trọng của thị trường tự do.